

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/45/2023
Identifikačné číslo spisu:	3118206000
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Brišková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3118206000.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S. L., narodeného XX. B. XXXX, H. M., K. XXX/.XX, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Koscelanským, Nitra, Fraňa Mojtu 24, proti žalovanej Fakultnej nemocnici Trenčín, Trenčín, Legionárska 28, IČO: 00 610 470, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Danica Birošová, s.r.o., Trenčín, Piaristická 46/276, IČO: 36 837 857, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 23C/32/2018, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 30. augusta 2022 sp. zn. 27Co/88/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. júna 2022 sp. zn. 23C/32/2018 výrokom I. uložil povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 92.503,08 eura; výrokom II. v zostávajúcej časti žalobu zamietol a výrokom III. priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 50,30 %. Predmetom sporu bola náhrada škody na zdraví, pozostávajúca z nároku žalobcu na bolestné 8.388,50 eura, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa lekárskeho posudku (ďalej aj „SSU“) 39.735 eur, zvýšenie náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia o 50 % t. j. 19.867,50 eura; náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa psychiatrického posudku 36.732,80 eura, zvýšenie tejto náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia o 50 %, t. j. 18.366,40 eura, spolu 123.090,20 eura, ktorá žalobcovi vznikla pri operačnom zákroku a poskytovaní pooperačnej starostlivosti žalovanou. Z dôvodov hodných osobitného zreteľa sa žalobca domáhal mimoriadneho zvýšenia SSU (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov).

1.1. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru o preukázaní nároku

žalobcu na bolestné, na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa lekárskeho posudku aj psychiatrického posudku. Vo vzťahu k uplatňovanému mimoriadnemu zvýšeniu SSU mal súd preukázanú existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, avšak za primerané zvýšenie obidvoch základných náhrad za SSU považoval 10 %. V dôsledku toho v prevyšujúcej časti (30.587,12 eura) žalobu zamietol.

1.2. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa zásady úspechu v zmysle § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), s odôvodnením žalobcovho úspechu v rozsahu 75,15 % a úspechu žalovanej 24,85 %, preto žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 50,30 %.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu proti výroku o trovách konania uznesením z 30. augusta 2022 sp. zn. 27Co/88/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súčasne rozhodol, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd konštatoval, že plný úspech v spore sa v zásade zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak bolo žalobe v plnom rozsahu vyhovie. Nielen predchádzajúci procesný právny predpis (§ 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku), ale aj súčasný procesný kódex (§ 255 Civilného sporového poriadku) umožňuje priznať strane plnú náhradu trov konania, hoci bola úspešná iba čiastočne, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu (pokiaľ ide o trovy právneho zastúpenia, základná sadzba tarifnej odmeny advokáta sa vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia).

2.1. Typickým príkladom podľa odvolacieho súdu je spor o mimoriadne zvýšenie SSU, ktorého výšku nároku je možné len predvídať, pretože závisí od znaleckého posudku, respektíve od úvahy súdu. Odvolací súd dal do pozornosti právnu vedu i súdnu praxou akceptovaný názor, podľa ktorého zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo znaleckého posudku. V týchto prípadoch však žalobcu, ktorému bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno považovať za procesne neúspešného a ad absurdum ho zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie presného výsledku konania.

2.2. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, pričom výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá výšku škody iba odhaduje. Aj tu je primárnym faktom, že škoda bola spôsobená a jej výška ju nasleduje. Žalobcu v takejto veci je treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a výška plnenia, vyplývajúca z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu (I. ÚS 24/2021, II. ÚS 397/2020, II. ÚS 225/2020).

2.3. S ohľadom na predmet konania odvolací súd uzavrel, že vec žalobcu je tým prípadom, kedy výška plnenia bola závislá od znaleckého posudku (bolestné a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia), ako aj od úvahy súdu (mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia), odôvodňujúcim osobitné posudzovanie úspechu a neúspechu v konaní, s dôsledkami na rozhodovanie o trovách konania. Žalobca bol preto v konaní pred súdom prvej inštancie plne úspešný, v dôsledku čoho mu prináležala náhrada trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 %. O trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil mu vec na nové konanie a rozhodnutie, alternatívne zmenil rozhodnutie odvolacieho súdu. Namietala, že spory o náhradu nemajetkovej ujmy a sťaženia spoločenského uplatnenia sú vždy založené na znaleckom dokazovaní a úvahe súdu, preto podľa názoru prezentovaného odvolacím súdom, mal by žalobca vždy nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3.1. Žalobca sa v spore domáhal bolestného, ktorého výšku zhodnotil podľa znaleckého posudku a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorú žiadal, vzhľadom na svoj zdravotný stav, zvýšiť z dôvodov hodných osobitného zreteľa o 50 %, teda sa jednalo o uplatnenie niekoľkých samostatných nárokov. Súd nižšej inštancie mal tak podľa žalovanej rozhodovať podľa zásad pre priznanie náhrady

trov konania, pri každom nároku samostatne. Napadnuté rozhodnutie označila žalovaná preto za zmätočné a nepreskúmateľné, čím mal byť založený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.2. Odvolací súd sa podľa názoru žalovanej, odklonil pri riešení právnej otázky nárokov na priznanie náhrady trov konania, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 28/1970), ktorá vychádza v sporoch o náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia zo zásady úspechu podľa § 255 ods. 1 CSP. Nie je preto na mieste zohľadňovať potrebu vypracovania znaleckého posudku, respektíve úvahu súdu. Žalovaná namietala nesprávnu aplikáciu právnej normy pri rozhodovaní o náhrade trov konania, keďže právne úvahy dovolacieho súdu boli v rozpore so zásadami priznávania náhrady trov konania (§ 255 a nasl. CSP). Právna úprava náhrady trov konania je významná v tom, že vedie sporové strany k uplatňovaniu iba takého rozsahu práv, ktorý je možné chrániť zákonom. Žalobca, zastúpený v konaní advokátom, teda odborne znalou osobou, mal uplatniť takú výšku nároku, ktorá je obvyklá v obdobných sporoch. V opačnom prípade nesie žalobca procesnú zodpovednosť, ktorej následkom je pomer úspechu v spore.

3.3. Odvolací súd bol povinný rozhodnutie odôvodniť v súlade so zásadami, ako aj rozhodovacou praxou, nie nemožnosťou predvídania presného výsledku konania žalobcom (ktorý nemôže predvídať ani žalovaná). Dovolatelka zdôraznila správnosť záverov rozhodnutia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania, podľa pomeru úspechu strán sporu (sp. zn. 6MCdo/19/2010), vychádzajúcich z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/209/2017 a sp. zn. 3Cdo/464/2015, v zmysle ktorých súd musí dbať o to, aby priznaná výška náhrady bola založená na objektívnych a rozumných dôvodoch, a aby medzi výškou priznanej náhrady a spôsobenou škodou existoval vzťah primeranosti. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality, pričom tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom.

3.4. Obdobne vo veciach sp. zn. IV. ÚS 599/2013, sp. zn. 5MCdo/7/2010 bol daný výklad práva na náhradu trov konania v spore, ak strana mala vo veci úspech podľa § 142 Občianskeho súdneho poriadku, no Civilný sporový poriadok nemá obdobné ustanovenie, umožňujúce úvahu súdu. Namiesto je preto aplikácia zásady úspechu podľa § 255 od. 2 CSP, aj v prípade úvahy súdu. Právnym princípom priznania náhrady trov je, že strany konajú na vlastné nebezpečenstvo a nesú tak zodpovednosť za výsledok sporu. Výklad k § 255 CSP vychádza z premisy, že nie je možné nezohľadniť výchovný význam tohto ustanovenia, ktoré odrádza strany sporu od ľahkomyselného vedenia sporu, za ktoré treba považovať nedôvodné navýšenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcom. Pokiaľ odvolací súd vyhovel odvolaniu proti výroku o náhrade trov, mal procesnú povinnosť riadne a presvedčivo svoje rozhodnutie odôvodniť, čo podľa názoru žalovanej neurobil.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol. Poukázal na rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, v zmysle ktorej, pokiaľ výška priznaného nároku závisí od úvahy súdu a žalobe nebolo v celom rozsahu vyhovené, žalobca má napriek tomu právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalovaná, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu dovolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia dovolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho

konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. V prejednávacom prípade je predmetom dovolacieho prieskumu rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa už ustálila v závere, že za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, možno považovať aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, preto je preskúmateľné v dovolacom konaní v zmysle § 420 CSP (I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018).

11. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ďalej len „ústava“), prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v CSP (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

12. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené. Dovolací súd preto prostredníctvom uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade, ale túto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

13. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia, nie je významný subjektívny názor

dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

14.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

14.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14.3. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Len náležité odôvodnené súdne rozhodnutie sa stáva interpretačným nástrojom súdnej authority k zabezpečeniu spravodlivosti.

16. Podľa ústavného súdu zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislosti právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov, s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky musia pritom dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

17. Dovolací súd, dbajúc na to, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatuje, že v prejednávanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil.

18. V posudzovanej veci odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania, s ohľadom na predmet konania, v ktorom výška plnenia závisela od znaleckého posudku (bolestné a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia) a tiež od úvahy súdu (mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia), čo odôvodňovalo osobitné posudzovanie úspechu a neúspechu v konaní, s dôsledkami pre rozhodovanie o trovách konania. Argumentoval, že v danom prípade rozsah mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia závisel od úvahy súdu, v dôsledku čoho bolo nevyhnutné žalobcu považovať za plne úspešného, lebo mal plný úspech v

spore čo do základu uplatneného nároku. Preto na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania bolo potrebné aplikovať zásadu úspechu vyplývajúcu z § 255 ods. 1 CSP. Za základné sa považuje rozhodnutie o nároku, pričom výška je druhotná a nadväzujúca.

19. S odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (do ktorého pojmu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, porov. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/129/2017), odvolací súd interpretoval a aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 CSP na predmetné konanie, v ktorom výška plnenia závisela od úvahy súdu a od znaleckého posudku. Zdôraznil, že v týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté. Výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech, čo sa týka základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 225/2020, sp. zn. I. ÚS 24/2021 a sp. zn. II. ÚS 397/2020).

20. Ústavný súd v aj v náleze sp. zn. III. ÚS 475/2018 zo 4. februára 2021 vyslovil, že zmyslom novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku nebola snaha zákonodarcu pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepčne sa celkom odchýliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Záver súdu absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, nemožno akceptovať a takáto interpretácia § 255 Civilného sporového poriadku súdom nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.

21. Je vhodné tiež dodať, že v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 115/2023 z 25. mája 2023 ústavný súd skonštatoval, že argumentačné východisko samostatnosti nárokov na náhradu škody, ako hľadisko pre určenie náhrady trov konania, bolo formulované v rozhodnutí R 28/1970. Podstatou rozhodnutia je však podľa ústavného súdu to, že výška náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia je závislá na znaleckom posudku, ale náhrada za stratu na zárobku je objektívne určiteľná, čo má potom význam pri rozhodovaní o náhrade trov konania (pri náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „OSP“, a pri náhrade za stratu na zárobku z § 142 ods. 2 OSP). Toto rozhodnutie podľa záveru ústavného súdu možno vyložiť len tak, že ak je popri iných nárokoch na náhradu škody, uplatnený aj nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia a žalujúci nebol pri ich uplatnení celkom úspešný, treba zohľadniť, že výška nároku závisela od znaleckého posudku, čo aj pri čiastočnom neúspechu zakladá priznanie plnej náhrady trov konania. Z tohto rozhodnutia nevyplýva, že by o náhrade trov konania malo byť rozhodnuté samostatnými výrokmi alebo pomer úspechu by mal byť priemerom vzájomného úspechu strán pri jednotlivých zložkách náhrady škody.

22. Ustanovenie § 255 (ako ani § 256) Civilného sporového poriadku neobsahuje žiadne prvky, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že pluralita rôznych nárokov na náhradu škody uplatnených jednou žalobou, by mala byť hľadiskom rozhodovania o náhrade trov konania. Obe ustanovenia používajú vo vzťahu k hmotnoprávnej úprave celkom indiferentné pojmy - vec, konanie a pomer úspechu. Čo bolo vecou strán a čoho sa namietané konanie týkalo, bolo určené v žalobe uplatnenom peňažnom nároku. Pri rozhodnutí o náhrade trov konanie treba len posúdiť rozsah, v ktorom bolo žalobe vyhovené a v ktorom bola žaloba zamietnutá (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 115/2023 z 25. mája 2023).

23. Dovolací súd v danom prípade nezistil prvky arbitrárnosti, ani také nedostatky v postupe odvolacieho súdu pri aplikácii ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho

výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, či popretím jeho podstaty, zmyslu a zásad, na ktorých stojí rozhodovanie o trovách konania. Odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP, vrátane odkazu na ustálenú rozhodovaciu prax. V zmysle jej záverov dotknutá právna úprava nie je striktne založená len na miere úspechu a neúspechu strany v konaní, ale je možné zohľadniť aj závislosť rozhodnutia o výške plnenia od znaleckého posudku či úvahy súdu. V dovolaní uvedené závery označených rozhodnutí najvyššieho súdu, o potrebe rešpektovania princípu proporcionality medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmov, sa vzťahovali na predmet konania vo veci samej. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie však nevyplývalo, že rozsah mimoriadneho zvýšenia náhrady za SSU mohol žalobca predvídať, ale primeranosť zvýšenia tejto náhrady bola posúdená súdom na základe preukázaných individuálnych okolností prípadu. Skutočnosť, že žalovaná sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnila, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

24. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V posudzovanej veci dovolateľka cez vadu zmätočnosti namietala aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, čo je vylúčené. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/58/2022).

25. V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp.zn. I ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje Civilný sporový poriadok, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa strane neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Skutočnosť, že dovolateľka mala v posudzovanej veci odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalovanej v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

27. Dovolaťka vyvodzovala prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je v zmysle § 421 ods. 2 CSP vylúčená, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP.

28. Pretože v § 357 písm. m) CSP je uvedené uznesenie o nároku na náhradu trov konania, v zmysle § 421 ods. 2 CSP je vylúčená prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania podľa § 421 ods. 1 CSP (porovnaj napr. uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 4Cdo/71/2019, 7Cdo/276/2019, uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 56/2017, bod 27 a pod.).

29. Na základe uvedeného najvyšší súd dovolanie žalovanej v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

30. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP, keďže úspešnému žalobcovi vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

31. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.